

شرح و تحلیل قانون دیوان عدالت اداری

محمدرضا دلاوری

قاضی دیوان عدالت اداری

انتشارات جنگل

سرشناسه	دلاوری، محمدرضا، ۱۳۴۳-
عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	شرح و تحلیل قانون دیوان عدالت اداری/ محمدرضا دلاوری.
مشخصات نشر	تهران: جنگل، جاودانه، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۳۲۰ ص.
شابک	۳-۸۲۸-۹۸۱-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیپا:
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	ایران. دیوان عدالت اداری - قوانین و رویه‌ها
موضوع	رویه قضایی - ایران
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۰ ش ۴/۵۸ KMH۴۴۰
رده‌بندی دیوبی	۳۴۹/۵۵:
شماره کتابخانه ملی	۲۴۶۹۰۰۸:

جنگل

عنوان کتاب: شرح و تحلیل قانون دیوان عدالت اداری

مؤلف: محمدرضا دلاوری

ناشر: انتشارات جنگل، جاودانه

ناظر فنی: امین لشکری

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۰

قطع و تیراژ: وزیری، ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال با جلد نفیس

شابک: ۳-۸۲۸-۹۸۱-۹۶۴-۹۷۸

[http:// www.JunglePub.org](http://www.JunglePub.org)

[email:// Info@JunglePub.org](mailto:Info@JunglePub.org)

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۶۱۱۵-۹، ۶۶۴۹۵۲۷۵

۰۳۱۱-۳۲۰۵۰۶۷-۳۲۰۳۸۰۰۰-۹

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

با یاری غنی مطلق به منظور برداشتن گامی در جهت احقاق حق و فروزان ساختن مشعل عدالت با اعتقاد به اینکه قانون به منزله چشمه جوشانی است که از حقوق مردم زایش یافته و با معیار صحیح و دقیق خویش آب پاک و زلال را از آلودگی می‌رهاند و در ذائقه خوش گوارتر می‌سازد و از این سرچشمه فیاض در مسیر عدالت و آزادی بهتر باید بهره‌برداری کرد. کتاب «شرح و تحلیل قانون دیوان عدالت اداری» به روای ساده و بر اساس بضاعت اندک و به قدر وسع فکر نویسنده و استفاده همگانی تدوین یافته در بهره‌گیری از این چشمه حیات بخش اجتماع باید گفت که:

آب دریا را اگر نتوان کشید هم به قدر تشنگی باید چشید

پس اگرچه ناچیز است ارزش آن در پیشگاه حضرت حق هر قدر باشد تمامی آن تقدیم می‌شود به همسر که به نوعی مشوق من در به انجام رسانیدن رسالتم در جامعه بوده و با تحمل زحمت مرا در انجام این مهم یاری و همراهی نمود.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

مقدمه

فصل اول: تشکیلات

- ماده ۱- تشکیل دیوان عدالت اداری..... ۳
- ماده ۲- محل استقرار دیوان..... ۸
- ماده ۳- شرایط قضات دیوان..... ۱۰
- ماده ۴- انتصاب رئیس دیوان..... ۱۶
- ماده ۵- تشکیلات..... ۲۱
- ماده ۶- بودجه دیوان..... ۲۴
- ماده ۷- ترکیب شعب دیوان..... ۲۶
- ماده ۸- عدم حضور رئیس شعبه..... ۲۸
- ماده ۹- مشاوران..... ۲۹
- ماده ۱۰- شعب تشخیص..... ۳۶
- ماده ۱۱- هیأت عمومی..... ۴۲
- ماده ۱۲- واحد اجرای احکام..... ۴۵

فصل دوم: صلاحیت و حوزه اختیارات دیوان

- ماده ۱۳- صلاحیت‌های دیوان ۵۱
- ماده ۱۴- تضییع حقوق اشخاص ۷۶
- ماده ۱۵- دستور موقت ۷۹
- ماده ۱۶- اشتباه قاضی ۸۴
- ماده ۱۷- اعاده دادرسی ۸۹
- ماده ۱۸- اشتباه قاضی ۹۷
- ماده ۱۹- صلاحیت‌های هیأت عمومی ۱۰۲
- ماده ۲۰- اثر ابطال مصوبات ۱۲۷

فصل سوم: فرایند رسیدگی در دیوان

- ماده ۲۱- تقدیم دادخواست ۱۳۱
- ماده ۲۲- ارجاع دادخواست ۱۳۶
- ماده ۲۳- وکالت در دیوان ۱۳۸
- ماده ۲۴- تحقیق در شعبه ۱۴۲
- ماده ۲۵- درخواست دستور موقت از هیأت عمومی ۱۴۶
- ماده ۲۶- استنکاف از اجرای دستور موقت ۱۵۱
- ماده ۲۷- زمان رسیدگی به دستور موقت ۱۵۴
- ماده ۲۸- لغو دستور موقت ۱۵۶
- ماده ۲۹- ورود و جلب و اعتراض ثالث ۱۵۸
- ماده ۳۰- شخص ثالث ۱۶۴
- ماده ۳۱- اخذ توضیح از طرفین ۱۶۶
- ماده ۳۲- تکلیف واحدهای دولتی در مورد ارسال اسناد و پرونده‌ها ۱۶۹
- ماده ۳۳- دادرسی و نحوه ابلاغ اوراق ۱۷۲
- ماده ۳۴- لزوم فوریت اجرای رأی دیوان ۱۷۸
- ماده ۳۵- استنکاف از اجرای دیوان ۱۸۷
- ماده ۳۶- طرق اجرای حکم ۱۹۱

ماده ۳۷- مجازات استنکاف از اجرای حکم.....	۲۱۶
ماده ۳۸- شرایط درخواست ابطال مصوبات.....	۲۲۸
ماده ۳۹- قرار رد درخواست ابطال مصوبه.....	۲۳۰
ماده ۴۰- مغایرت مصوبه با شرع یا قانون.....	۲۳۲
ماده ۴۱- مغایرت مصوبه با موازین شرعی.....	۲۳۴
ماده ۴۲- ابطال تمام یا قسمتی از مصوبه.....	۲۴۰
ماده ۴۳- رأی وحدت رویه در مورد آرای متعارض.....	۲۴۲
ماده ۴۴- رأی هیأت عمومی در مورد آرای مشابه.....	۲۴۹
ماده ۴۵- استنکاف از اجرای رأی هیأت عمومی.....	۲۵۲
ماده ۴۶- اختلاف در صلاحیت.....	۲۵۴
ماده ۴۷- پرونده‌های شعب تجدیدنظر سابق.....	۲۵۹
ماده ۴۸- لزوم تدوین آیین دادرسی دیوان ظرف ۶ ماه.....	۲۶۱
ماده ۴۹- لغو قوانین مغایر.....	۲۹۰
منابع و مأخذ.....	۳۰۱

مقدمه

موجب کمال خوش وقتی است که کتاب حاضر در دسترس هموطنان عزیز قرار می‌گیرد. امید است این کتاب - که جای آن در بین مجموعه‌های حقوقی حاوی شرح و تحلیل خالی بود - مورد استفاده عموم قضات بالاخص همکاران ارجمندی که به امر قضاوت در دیوان عدالت اداری اشتغال دارند و وکلای دادگستری و به‌طور کلی کلیه کسانی که با دیوان سرو کار دارند واقع شود. قانون دیوان عدالت اداری که از مهم‌ترین منابع شاخه حقوق عمومی است تاکنون در قالب یک اثر مستقل نظری و علمی مورد شرح و تفسیر و نقد و بررسی قرار نگرفته حال آنکه تمام دستگاه‌های اجرایی کشور و کارکنان دولت بنحوی از انحاء با این قانون ارتباط پیدا نموده و دیوان عدالت اداری به عنوان مهم‌ترین رکن قضایی ناظر و به منظور تضمین سلامت اداری در کشور خدمات قضایی به خیل عظیم جامعه ارائه می‌نماید. وانگهی وجود موارد سکوت، ابهام و اجمال و بعضاً تعارض در خود قانون دیوان عدالت اداری ۱۳۸۵ نیز موجب دیگری است که فرآیند استنباط و تفسیر و اجرای قواعد حقوقی مربوطه را دشوار می‌سازد همچنین، سوابق قوانین قبلی از سال ۱۳۶۰ و ملاحظه اصلاحات و الحاقات بعدی از سوی مقنن صورت گرفته و نیز وضع قوانین و مقرراتی که به‌نوعی با قانون دیوان عدالت اداری مرتبط می‌باشند در کنار قوانین نهادها و سازمان‌هایی که به‌نوعی در حوزه نظارت بر عملکرد دولت فعالیت دارند به معضل مزبور دامن زده و آن را گسترده‌تر و عمیق‌تر ساخته است نویسندگان کتاب‌ها راجع به نظارت قضایی بر اعمال دولت اغلب به طرح مباحث نظری صرف اکتفاء نموده‌اند و به شرح و تحلیل مواد قانون دیوان عدالت اداری که یکی از منابع مهم حقوق عمومی بوده و در کمال و تعدیل نظم حقوقی نقش به‌سزایی

شرح و تحلیل قانون دیوان عدالت اداری

داشته کمتر توجه داشته‌اند. این امر نه تنها موجب آن شده که از یکی از منابع حقوق عمومی که در درک عمیق مطالب حقوق عمومی اهمیت فراوان دارد محروم بمانیم بلکه باعث شده بین تئوری و عمل فاصله افتاده و دانشجویان حقوق با آنچه در عمل می‌گذرد آشنا نشوند و کم‌کم این فکر قوت گیرد که آنچه در عمل می‌گذرد با مطالبی که در دانشکده‌های حقوق خوانده می‌شود تطابق ندارد.

در این مجموعه سعی بر این بوده در ارائه مطالب تغییر روش داده و در حد بضاعت قانون دیوان عدالت اداری را در آینه عمل نشان دهیم به عبارت دیگر محور اصلی این کتاب شرح ماده به ماده قانون دیوان عدالت اداری است و در این راه سعی بر این بوده است که توضیحات هر ماده با میزان اهمیت آن و میزان ابتلا متناسب باشد.

لازم به یادآوری است آنچه در مقام شرح و تفسیر و نقد و بررسی مواد قانون دیوان عدالت اداری در این کتاب آمده است نظر کارشناسی و علمی نویسنده بر اساس دریافت‌های مبتنی بر دلیل بوده، و لزوماً منعکس‌کننده رویه و دیدگاه‌های قضات دیوان عدالت اداری نمی‌باشد و از تمامی خوانندگان فرهیخته استدعا دارد مؤلف این کتاب را از نظرات و پیشنهادات خویش بهره‌مند سازند، و ایرادات و اشکالات شکلی و ماهوی احتمالی را گوشزد نمایند تا این اثر در چاپ بعدی مورد اصلاح و تکمیل قرار گیرد. در خاتمه از فرزندانم محمد حسین دلاوری دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی که با همکاری صمیمانه و بی‌دریغ خود در مراحل مختلف تدوین این کتاب در مراجعه به منابع مرتبط اهتمام و مساعی لازم را مبذول داشته و از آقای دکتر نجابت‌خواه مؤلف کتاب قانون دیوان عدالت اداری در نظم حقوقی کنونی که این قلیل دیر زمانی است از نعمت مصاحبت و توفد ایشان بهره‌مند می‌باشم و در ویراستاری این کتاب با بررسی عمیق و دقیق قبول زحمت نموده‌اند و همچنین از زحمات خانم لیلا اردستانی که در امر تایپ کتاب بدون وقفه و به‌طور تمام وقت تلاش نمودند تشکر و قدردانی می‌نمایم.

محمد رضا دلاوری

قاضی دیوان عدالت اداری

تابستان ۱۳۹۰